

1. Lasi tekstus par mājām!

Pēc Jāņa Jaunsudrabiņa

Mūsmājas

Zemnieku mājas ir visas gandrīz vienādas. Tomēr otru tādu nav kā mūsmājas. Aizvien pār viņām debesis visaugstāk velvējās. Tik zaļa sūnu jumta nekur nebij kā mūsu istabai. Un uz šī zaļā jumta – sarkanu ķieģeļu skurstens. Tas sēdēja zaļajās sūnās un brīžam kūpēja.

Istabas āra sienas bija pelēkas kā lapseņu pudura ārpuse, kā pelēks papīrs. Dažas balķes izšķobījušās.

Istabas priekšā soliņš, kur kādreiz nosēsties vai apgāzt spaņņus.

Logi bija nevienādi: lielākajiem sešas rūtis, mazākajiem tikai viena. Bet visiem logiem slēgi. Stikli dažās rūtīs bija skaisti. Tie laistījās dažādās krāsās. Tikai cauri redzēt šām rūtīm nācās grūti.

Istabas durvīm bija skaists kliņģis. Tas bija no dzelzs, savīts pēc auklas un veikli izliekts. Virsū durvis atsietas ar aukliņu. Tur aizdurvē snauda krāsns slotas, maizes lāpsta un skruķis.

Krāsns bija liela, augsta, gandrīz līdz griestiem. Krāsns sānos gulēja plīts salūzušiem riņķiem. Tie bieži krita ugunī, kad cēla podus nost. Plīts dibengalā iemūrēts liels katls. Tajā vārīja lopiņiem ēdamo, veļai ūdeni, un godos kafiju un tēju. Tam aizvien balti noberzts vāks virsū.

Istabai plāns dobu dobēm. Lielākās dobītēs lēja ūdeni, kur vistām nodzerties. Tad istaba izskatījās milzīgi liela. Ūdens pilnās bedrītes spīdēja kā mazi ezeri.

Tāda bija mūsu istaba. Kad ziemas svētdienās spīdēja saule, tad plašā, tīrā istaba ar daudzajām gultām un darba rīkiem izskatījās kā pasaka. Kas viņā ienāca, tam vajadzēja smaidīt.

Pēc Jāņa Jaunsudrabiņa

Krāsns

Baltās ziemas dienās jāmīt zemā istabā. Tur pa sienām nāk ledaina dvaša. Tad tu bieži spiedies un glaudies pie krāsns. Tā ir istabas sirds.

Mūsmājās krāsns aizņēma ceturto daļu no visas istabas. Virsū glabājās tādas lietas, kurām vajadzēja sausām stāvēt. Apkārt sienām auklas. Uz tām pa naktīm karājās zeķes un cimdi.

Liels notikums tas bija, kad cepa maizi. Tad sausa egles malka sprakstēja un sprēgāja. No krāsns plūda liels karstums. Meitieši veikli rīkojās ar skruķi un ar slotu. Viņas izrausa ogles viens un divi. Es tad stāvēju nomaļis ar kastrolīti un laistīju ūdeni izraus-tajām oglēm virsū. Acumirkļi tās kļuva melnas.

Nu vajadzēja maizi krāsnī šaut. Lāpstu noklāja ar dzeltenām kļavu lapām. Atdūra ar abām rokām lielu mīklas piku un krāva uz lāpstas. Tad rokas pamērcēja ūdenī un saglauda mīklas kluci par skaistu garenu kukuli. Lai garoza neplaisātu, tad pa sāniem ievilka ar pirkstu dziļas vagas. Virsu izrotāja ar krustiņu. Kukulis pēc kukuļa nozuda krāsnī.

Pēc brīža visa istaba bija pilna cepošas maizes smaržas. Es jau domāju par siltas maizes garšu. To es drīz dabūšu.

Bet vislielākā bauda man bija ielīst siltā krāsnī un tur brītiņu pagulēt. Man visi locēkli bija aukstumā sastinguši. Pirkstus es varēju tikai lēnām kustināt. Tad es daudzkārt iespraucos krāsnī, kad tā jau bija pietiekoši atdzisusi. Vai mana īstā māte varēja labāk sasildīt?

2. Tekstam “Krāsns” izveido plānu!

3. Vēlreiz izlasi tekstu “Mūsmājas”!

3.1. Atrodi tekstā apvidvārdus! Pasvītros tos!

4. Tekstā minēto apvidvārdu vietā mēģini ievietot citus vārdus – sinonīmus!

Tekstā minētie apvidvārdi	Apvidvārdu sinonīmi

5. Sagriez sloksnītes un darbojies!

- Sakārto apvidvārdus alfabēta secībā!
- Atrodi katram apvidvārdam pareizo skaidrojumu!

Baļķes –	baļķi.
Skruķis –	koka rīks ar metāla uzgali ogļu maisīšanai krāsnī.
Plāns –	klons, grīda.
Dibengals –	no ieejas telpā tālākā daļa.